

A HARMAT ARTÚR KÖZPONTI KÁNTORKÉPZŐ TANFOLYAM HANGSZEROKTATÁS TANTERVE

*Az OMCE Központi tanterv alapján, az évközi tanfolyamok tantervének
nyári tanfolyamra átdolgozott változata*

A tantárgy célja:

egy olyan egyházzenesz személyiség kialakítása, megformálása

- aki tudja vezetni és kísélni a nép énekét
- aki tud egyszerűbb előjátékokat rögtönözni az énekhez
- aki a katolikus liturgiában jártas és tisztában van feladatával
- aki elő tudja adni a liturgiában alkalmazható egyszerűbb orgonaműveket
- aki vallásos meggyőződéssel látja el hivatását

A tantárgy feladata:

megtanítani a kántorjelölteket

- az orgona – mint hangszer – legalapvetőbb ismeretére és használatára,
- az egyházi-ének kísérésére és vezetésére,
- a legszükségesebb technikai elemekre,
- azon ismeretekre, melyek alapján vázlatos képet nyerhetnek az orgonairodalom liturgiában alkalmazható műveiről,
- néhány a legegyszerűbb, legkisebb hangszeren is előadható, a liturgiában használható orgonamű eljátszására,
- a saját illetve kisebb kórusa énekének kísérésére.

Alapvető szempontok:

- Az orgonatanulmányok elkezdéséhez szükséges, hogy a jelentkező előzőleg zongorázni tanuljon.
- *A hangszeres előképző osztály elkezdéséhez javasolt 3 év előzetes zongoratanulás.*
- A kántorképző tanfolyam osztályainak elkezdéséhez 3 év zongoratanulást tartunk szükségesnek. Felvehetők azok, akik a zongoratanulás mellett megfelelő alkati adottságokkal is rendelkeznek az orgona tanulásához. Hangsúlyozzuk a zongorán történő technikai fejlesztés fontosságát. Fontos, hogy a tanuló kottaolvasási és technikai felkészültsége megfelelő legyen az orgonatanulás elkezdéséhez
- Amennyiben a tanuló komolyabban szeretne foglalkozni az orgonálással az oklevél megszerzése után is, javasoljuk a zongoratanulás folytatását az orgonaórák mellett is.

ÁLTALÁNOS TANMENET – ÓRASZÁM ÁTTEKINTÉS

I. évf.

2 x 45 perc zongora és harmónium

- *zongoratudás fejlesztése*
- *előkészítés a népének játékhöz, különös tekintettel a legato 4 szólamú játéokra*

1x 30 perc orgona

- *a pedáljáték előkészítése*

II. évf.

2 x 30 perc zongora –harmónium + **1x 30 perc** orgona (ajánlott beosztás 2x15 perc)

Zongora- harmónium tárgy:

- *harmóniumjáték továbbfejlesztése*
- *zongoradarabok –és a liturgiában használható manualiter mű(vek) tanítása*

Orgona tárgy:

- *a pedáljáték további fejlesztése, a manuál- pedál összjáték előkészítése*

III. évf.

2 x 45 perc orgona

- *népének pedállal és előjátékkal*
- *1 pedálos orgonamű előkészítése*
- *zsoltározás*

IV. évf.

2 x 45 perc orgona

- *népének biztos játéka előjátékkal énekelve*
- *1 előadási darab*
- *zsoltározás*

RÉSZLETES TANMENET ÉS TANANYAG

I. évf.:

Harmónium – zongora (heti 2x45perc):

1. A hangszeres készségfejlesztés követelményei

A hangszer megszólaltatásához szükséges manuáljáték a Zalánfy orgonaiskola felhasználásával.

A zongora előtanulmányokban szerzett technikai készség újraalapozása, a zongorázás technikai elemeinek átismétlése, biztonságossá tétele, a zongora és orgona manuáljátéka közötti különbség megismertetése és gyakorlása:

- főbb billentéselemek: legato, tenuto, staccato
 - terc- és szextmenetek orgona- ujjrendjei
 - ujjak alá- és fölétevése
 - néma ujjváltás
 - a hüvelykujj használata
- A bonyolultabb kottaképek biztos olvasásának gyakorlása, technikai gyakorlatok.
- Zongorán is megtanulható, és orgonán is játszható kisebb művek megtanulása, önálló ujjrendkészítés készségének kialakítása, és megerősítése.

2. Zenei ismeretek és alkalmazásuk

Alapvető zenei kifejezések átismétlése. A zongora és orgona közötti különbség ismertetése. A pontos metrumban és ritmusban való játék fontosságának hangsúlyozása és gyakoroltatása, legato játék.

3. Ajánlás a tanév anyagának válogatására

Technikai készséget fejlesztő anyag

Zalánfy Aladár: Az orgonajáték művészete I. kötet

Beharka Pál: Gyülekezeti Orgonajáték I. kötet

Zenei anyag

Szent Vagy Uram énekeskönyv (használható technikai készségfejlesztőként is)

Responzálé

Éneklő Egyház orgonakíséreték

4. A tanfolyam anyaga

Zalánfy: Orgonaiskola I.-ből:

Gyakorlatok: 1-6, 8-12, 13-15, 20,21, 23, 24,25, 35, 36,37, 38 44, 47

5 népének manualiter: ujjrend készítése tanári segítséggel, majd önállóan

5. Vizsgaanyag:

- 3-4 gyakorlat
- 3 népének manualiter a tanfolyami anyagból
- 1-2 előadási darab (zongora)

Orgona: pedálozás előkészítése tárgy (heti 1x30 vagy 2x15 perc)

1. A hangszeres készségfejlesztés követelményei:

Pedáljáték

- Elhelyezkedés a padon. A helyes ülés mód megtanítása a biztonságos manuál- pedál összejátékhoz.
- Pedál billentés megtanítása (lábhegy, sarok) jobb és bal lábbal külön-külön.
- Bokacsukló- gyakorlatok.
- Két, majd három szomszédos billentyű (skála elemek) legato játszása egy lábbal, kétféle kiinduló helyzetből.
- Különféle hangközök legato játszása váltott lábbal felbontva és együtt is (a tercjáték kiemelt hangsúllyal.)
- Pedál- némváltások egy és két lábbal.

2. Zenei ismeretek és alkalmazásuk

A hangszerről és sajátosságairól az első órákon vázlatos ismertetést kapjon a növendék: az orgona hangzószerve (sípok), levegőellátás, játszóasztal és berendezései. Az orgona- és zongorajáték közötti különbség. Fontosabb regiszterek nevei, a lábszámolás, lábrend és jelzéseinek ismertetése.

3. Ajánlás a tanév anyagának válogatására

Beharka Pál: Gyülekezeti Orgonajáték I.

Zalánfy: Orgonaiskola II.

Tanfolyami jegyzet (Dr. Bednarik A.)

4. A tanfolyam anyaga

Pedálozás előkészítése pld. Zalánfy Orgonaiskola II.-ből:

- 1-10, 12, 13 (pozíció, billentés, tájékozódás);
- 14-18,20 (sarok-hegy fordulás-és nem térdemelés, belső él használata)
- 25-29, 32,35-36 (skálák, és további sarok-hegy szekundmenetek)
- 50,51-54
- 72-76, 80,81 (tercjáték)

5. Vizsgaanyag:

- 5 pedál gyakorlat a tanfolyami anyagból

Évközi munka: 20 új népének megtanulása manualiter, előadási darab

Felvételi anyag a II. évfolyamra: 25 népének manualiter és 1 zongoramű, pedálgyakorlatok

II. évf.:

Zongora-harmónium tárgy (heti 2x45perc):

1. A hangszeres készségfejlesztés követelményei:

Ujjrend készítése önállóan, nehezebb technikai gyakorlatok, skálák stb., biztosabb hangszerkezelés.

- zongoraanyag (etűdök, 1-2 előadási darab)
- népénekek manualiter
- 1-2 orgonamű- manualiter (pl. korárelőjáték, versetto, kis Franck vagy Liszt művek)

2. Zenei ismeretek és alkalmazásuk

A pontos négyszólamú manuáljáték további gyakorlása.

3. Ajánlás a tanév anyagának válogatására

Szent Vagy Uram énekeskönyv

Éneklő Egyház

Ordináriumok

Responzále

Beharka Pál: Gyülekezeti Orgonajáték I.

4. A tanfolyam anyaga

- 10 népének manualiter
- 1 ordinárium manualiter

5. Vizsgaanyag:

- 5 népének a tanfolyami anyagból
- 1 ordinárium tétel
- 1 zongoramű

Orgona tárgy (heti 1x 30 vagy 2x 15 perc):

1. A hangszeres készségfejlesztés követelményei:

Pedálrend készítése önállóan. Előtanulmányok a polifón játékhoz.

Pedáljáték

- A pedálozás alapjainak átismétlése
- Népénekek pedálszólamai

Manuál- pedál összjáték kezdetei

- Jobb kéz- és pedál, balkéz- és pedál gyakorlat (esetleg népénekekkel is).
- Két kéz- és pedál-összjáték gyakorlatok.

2. Zenei ismeretek és alkalmazásuk

Az orgona- és zongorajáték közötti különbség további ismertetése, helyes kezelése.

3. Ajánlás a tanév anyagának válogatására

Szent Vagy Uram énekeskönyv

Éneklő Egyház

Ordináriumok

Responzále

Beharka Pál: Gyülekezeti Orgonajáték II.

4. A tanfolyam anyaga (javaslat)

További pedálgyakorlatok (az előző tanév folytatása)

- 5 népének pedálrendjének elkészítése és gyakorlása

5. Vizsgaanyag:

- 2 népének pedállal
- 1-2 manuál- pedál gyakorlat

Évközi munka:

3 népének pedállal

20 új népének manualiter

1 ordinárium manualiter

Felvételi a III. évfolyamra

- 55 népének manualiter
- 1 manualiter orgonamű
- 5 népének pedállal
- 1 manualiter ordinárium tétel

III. évf.

Orgona tárgy (heti 2x 45perc):

1. A hangszeres készségfejlesztés követelményei

A manuál- pedál-összjáték megtanítása népénekeken.

Előkészítő gyakorlatok az orgonairodalom pedálszólamaiban gyakrabban előforduló menetekhez.

2. Zenei ismeretek és alkalmazásuk

A regisztráció alapkérdései a templomi gyakorlatban. A népénekek önálló beregisztrálása különböző létszámok esetében. A játszóasztal használata.

3. Ajánlás a tanév anyagának válogatására

Szent Vagy Uram énekeskönyv

Éneklő Egyház

Ordináriumok

Responzále

Beharka Pál: Gyülekezeti Orgonajáték II.

Tehetség, képesség szerinti orgonaművek (pld. Bartl- Kárpáti: Orgonáskönyv I-II.)

4. A tanfolyam anyaga

- 5 népének manualiter

- 10 népének pedállal

- a 2-es, 5-ös, 6-os római zsoltártónus allelujával énekelve, manualiter kísérettel

- 1 orgonamű

- ordinárium tételek (2 db.) pedállal

5. Vizsgaanyag:

- 15 népének előjátékkal, pedállal

- 5 új népének manualiter

- 1 ordinárium tétel pedállal

- a tanult zsoltártónusok

Évközi munka:

15 új népének pedállal, 5 manualiter népének + 1 teljes ordinárium pedállal

Felvételi a IV. évfolyamra

-65 népének manualiter

- 30 népének pedállal

- 1 orgonamű

- 1 ordinárium pedállal

A KÉPESÍTŐ VIZSGA KÖVETELMÉNYEI:

- 94 kötelezően kijelölt ének –(lásd felsorolás), és további 16 szabadon választott, összesen 110 ének. A 110 énekből legalább 40 ének pedálos kell legyen.
- 2 ordinárium
- 1 kisebb előadási darab (J.S.Bach: 8 kis Prelúdium és fűga szintjén)
- zsoltártónusok kísérete

Kötelező énekek:

SZVU:

Advent:	2,9,11
Karácsony:	18,21,23,25,32,39,41,43
Nagyböjt:	48,57,58,60,63,65,70,71,82,
Húsvét:	85,86,87,88,89,90 95,97,98,259,105,107
Oltáriszentségről:	109,112,114,116,119,123,126,129,132,134,139,140
Jézusról:	143,145,150,152,154
Mária ének:	173,174,188,189,191,192,195,201,203,205,207,284,287,1-litánia
Miseének:	222,223,227,229,230,232,257
Gyászmise:	235,243
Ünnepi énekek:	275,276A,280B,293,294,306

Éneklő Egyház: 6,45,63,163,254,255,285,422,448,461,482,550,596,600,646,651

Budapest, 2017. május 30.

Dr. Bednarik Anasztázia
orgonaművész, a tanfolyam tanára